

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהז

מליובאוויטש

מקצ

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, ניו

70 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ואחת לבריאה

יובל שנים לנשיאות ר"ק אדמו"ר מה"מ

לעיינ

הרה"ח הרה"ת ר' יוסף מנחם מענדל

ב"ר יצחק ע"ה

ליום היוארצייט

מוצאי זאת חנוכה, ה'תשנ"ד

נרפס ע"י בניו ומשפחתו שיחיו

פענענעכונים

ת.נ.צ.ב.ה.

ימיו חסרים, כדברי יעקב שאפילו מאה ושלושים שנה הם "מעט", כיון שעדיין לא באה הגאולה בפועל.

ועוד ועיקר: להוסיף בלימוד והפצת פנימיות התורה (ותורה בכלל — ענינו של יעקב), שמו (ריון דרזין) שבתורה, באופן שמאיר "על פתח ביתו מעינוחין", "יפוצו מעינוחין הוצה", "עד דכליא רגלא דתרמודאדי".

(משניות ש"פ מקץ, שבת (ד) תנכת, אר"ז שבת תשנ"ב)

- (6) רגש מן, ט.
- (7) שבת שם.
- (8) משלי ה, טו.

מקץ ב

והא דאס מיינט אז ער איז כלל נישט בטוח אז זיי וועלן צוריקבענגען (שמעון און) בנימין: איז דעריבער מוז מען לערנען אז, וואל שדי יתו לכם רחמים" איז נישט קיין דיבור וטיפור של הבטחה, בהמשך הדיבור לבני, נאר (א) באזונדער ענין — א תפלה: יתו רצון אז ו' יתו לכם רחמים — אבער דער מאלט ווערט קשה פארוואס שטייט "ואל ג' מ'ט א וא' החיבור? —

דערפאר איז רש"י מפרש דעם קשר הדברים: "מענה" — נאר דעם אלעס וואס ער האט זיי פריער אנגעזאגט (מיטצונעמען א, מנחה, כסף משנה) און איר, את אחיכם" — בנימין. אינעם חסרים כלום אלא תפלה הריני מתפלל עליכם" — פעלט שוין גארנישט מען דעם וואס איר דארפט טאן פאר דער הצלחה, נאר בלויז, תפלה כ"י.

ס'איז אבער נישט מובן, ווי איז מתאם צו זאגן אז, "מענה אינעם חסרים כלום" אלא תפלה?"

- (4) להעיר שבב כתי' (שחתי) ליתא חתה כלום. כפ"י.
- (5) כראים מסיים, וכך הוא בתחומא. אמנם בתחומא לפנינו נאמר (פרשתנו ט בסופו) רק, וואו יעקב כששלה את בניו לצרים נתפלל עליהם שנאמר ואל שדי. וס' יוד: שוה יעקב אבט עדיין וי בנימין אצלו והקדים להתפלל עליו שמו ואל שדי כ' (למארה וי אפ"ל שמקור דרשי מב"ד פצ"א בסופו. וואו יפ"ת הארד שם): אס' לום הרי הכסף והרי הדורות והרי אחיכם צריכין איתו מלוא אחרי אמרי לוי צלחת אנו בעיני אס' לוח אס צלוחי איתו בעיני ואל שדי יתו כ' — אבל איז כל רמו כפ"י (כודאי לא כפ"י) — שושבטים כפשוה להתפלל.

א. נאכדעס ווי יעקב אבינו האט מסכים געווען אז זיינע זין זאלן ווידער גיין קיין מצרים און האט זיי אנגעזאגט, "זאת עשו קחו מזמרת הארץ וגו'" וואס מ'זאל ברענגען צו יוסף, וכסף משנה קחו בידכם ג' ואת אחיכם קחו וקומו שובו אל הארץ, האט יעקב איינגעפירט, "ואל שדי יתו לכם רחמים לפני האיש ושלח ג'".

שטעלט זיך רש"י אויף די ווערטער, "ואל שדי" און איז מפרש, מענה אינעם חסרים כלום אלא תפלה הריני מתפלל עליכם" (און דערנאך איז ער ממשיך בביאור הענין, ואל שדי — שדי בנתינת רחמיו כ"י).

וואס איז דא שווער איז פסק וואס רש"י דארף זיך דערויף שטעלן און בא-ווארענען מיט זיין פירוש, מענה כ"י? זאגן מפרשים: פון פשטות הירמיה און משמע אז דאס אלץ איז אלץ המשר דיבור וסיפור — נאר דעם דערציילן די גייטיגע הכונה, זאת עשו וגו' און וקומו שובו אל הארץ" פירט יעקב אויס און זאגט (דערציילט) מיט א זיכערהייט, "ואל שדי יתו לכם רחמים". ושלח לכם את אחיכם אחר ואת בנימין, אז איספאלגודיק דאס פריערדיקע וועט איר געוויס צוריקקומען מיט (שמעון און) בנימין —

און וויבאלד אז ס'איז שווער אזוי צו לערנען, ווייל יעקב האט דאך אויס-געפירט, וואו כאשר שכלתי שכלתי,

- (1) פרשתנו מג, יא"ג.
- (2) שם יד.
- (3) ראה ראם, גוא, משכיל לידו, פאר יצחק, ועד.

הבחירה¹¹, ובמילא פאדערט זיך נאר תפלה, הוהייני מתפלל עליבס¹².

ולפי פירוש קומט אויס, אז דער פשט פון „מעמה אינכם חסדים כלום אלא תפלה“ איז בהפך מהנהיג: נישט אז מ'זאגט שוין אליץ געטאן און עס פעלט אויס כלוץ תפלה, נאר אדרבה, עס איז נישט נויטיק קיין שום זאך, די איינציגע זאך וואס מ'דארף איז נאר תפלה.

אבער פירוש זה איז לכאורה נישט הולם דעם לשון פרש״י, ווייל לפיז וואלט רש״י געדארפט אויסטייטשן דאס בפירוש, אדער עכ״פּ משמ״ט זיין דעם ווארט „מעמה“ (בתחילה פירושו). פשטות לשון רש״י „מתחת אינכם חסדים כלום אלא תפלה“ איז משמע, אז דאס ווערט געזאגט במקור מיט די פירער-דיקע ציוויים — אז א״צט, נאכן בא-ווארענען כל ענינים לדעיל, פעלט מער גארניש, חוץ תפלה, וכפירוש רוב המפרשים הנגיל.

ג. ויש לומר הביאור הזה: די לשונות שבתורה, איז וועלכע מען זאגט אז השי״ת וועט געבן טוב, ברענ-גען א ישועה וכדומה, זענען איין צוויי אופנים: בדרך ברבה אדער בדרך תפלה. דער חילוק ביניהם איז פארשטאנדיק בפשטות אויך פון די פסוקים וועלכע מ'זאגט שוין געלערנט:

די זאך פון תפלה איז — אז ווען מען געפינט זיך איין אז ענגן מצב, צי איין אז עת צרה מצד א סכנה ר״ל (ווי ס׳איז גע-ווען דער פאל ביי יעקב ווען ער האט געהערט אז עשו, הולך לקראתך וארבע מאות איש עמך¹³), אדער מצד א צורך והכרח מיוחד (ווי בא יצחק והבקה בעת

תפלה איז דאך אז ענין הכי עיקרי — און ווי מען געפינט ביי יעקב׳ז גופא, בנוגע הצלות מעשו, אז לכל לראש האט ער מתפלל געווען, דערנאך האט ער געטאן פעולות בדרך הטבע, ויקחז' מן הבא בידי מנוח גרי״ז.

אז פארוואס האט יעקב׳ גענוצט א לשון וועלכער באדייט אז תפלה איז כאילו א דבר נוסף, א דבר טפל, וואס קומט נאכן באזארגן (ע״י המנוחה כ״ו) אלע ענינים עקריים?

ב. דער מהרש״ל¹⁴ לערנט דעם תוכן פירוש רש״י באופן אחר:

יעקב האט געזאגט לבניו: אלץ וואס מען דארף טאן איין דרך הטבע אויף מפי׳ם זיין דעם אדון איין מצרים איין גע-ווארן באוואנט דורך, ואת עשו קחו גרי״: און אויב דאס וועט נישט העלפן — איין דאס דעפארט וואס די סיבה איז נישט דער רגז פון דעם אדון איין מצרים (וואס דאן וואלט מען אים געדארפט מפי׳ם זיין), נאך דאס איין — השגחה פרטית וסיבת אלקים הוא ולא בדרך

(6) ישלח לב, ייד ואילן.

(7) שם לב, יד ואילן.

(8) ומה שנפסי׳ שם (לב, ט) התקין צעמו לשלשה דברים לחיות ולתפלה כו״ — שמקדים זורחן לתפלה — יל שוהו לפי שמתחלה שלח יעקב, למצוא חן בעיניו (שם, ו), שחשב שאינו עת צרה, אבל לאחר ש, וישבו המלאכים גר באנו גר אל ששו וגם חולך לקראת בני, הופלל חולה וחסר הכיז הדורון — ראה בכיז לפרש חסיד ע״ 271.

(9) ראה עיז הדורש באליש׳ כאן (בדפי׳ס ורשא חרל״ס וצילום — קנה, ב) ופצור המור (מג, יא) שגם כאן התקין צעמו לדורון ולתפלה ולמלחמה. וראה צפני צורח כאן (מג, יא), אבל לא למלחמה. וכיז באברהמאל כאן, ואליכ׳.

(10) ירעות שלמה כאן, הובא (בפצור) גם בשפ״ז כאן.

בשורת הגאולה

נד.

מהתגלות תורת חסידות חב״ד ע״י רבינו הזקן ב״ט כסלו הולך ונימוספ ביתר שאת וביתר עוז בכל שבעת הדורות דנשיאי תורת חסידות חב״ד, כולל ובמיוחד ע״י התייסדות ישיבת תומכי תמימים, ח״י״ל בית דוד שיוצאים למלחמת בית דוד לנצח את אלה „אשר חרפו עקבות משיח׳ד״, ולהביא בפועל ההתגלות דוד מלכא משיחא, וכפרט בדורנו זה, שכבר נשלמן כל הענינים, וצורכים רק „לפתוח את העיניים“ ולראות ש״הנה זה (המלך המשיח) בא״.

* * *

מההוראות מהאמור לעיל בנוגע למעשה בפועל:

כיון שנוסף לכך שדורנו זה הוא דור האחרון של הגלות, סוף הגלות, ודרך הראשון של הגאולה, התחלת הגאולה, נמצאים אנו בימי סגולה השייכים להגאולה. יש להוסיף מיום ליום (בהוראת ימי חנוכה״ ש״מכאן ואילך מוסיף והולך״) בהענינים המביאים את הגאולה בפועל ובגלוי.

ומהם:

חיוך האמונה התשוקה והצפ״י לביאת המשיח, עד כדי כך, שנגרש אצלו שכל זמן שמשיח צדקנו עדיין לא בא בפועל ובגלוי,

- (1) תולים פט, נב.
- (2) ראה שיחת שמחת תרס״א — לקי׳ז חיד משפ, ב ואילך. סה״ש תש״ב ע״ 141 ואילך.
- (3) שה״ש ב, ח ובשהשיר עדה״פ.
- (4) כמאופן של פעולה נמשכת גם לאחר ימי חנוכה — שה״י, מעלין בקודש (ועאכר ש״א) מורידין (שבת כא, ב).

- (5) שבת כא, ב, שר״ע א״ח סתרע״א ס״ב.

(11) לי הירעות שלמה.

(12) ישלח לב, ג.

פונסה, און ער'ז בכל עניני ודרכי, סיי גשמיות'דיקע און סיי רוחניות'דיקע.⁵¹ און דעם איבערשטן אליין, שלמעלה מהטבע לגמרי.⁵² ביז צו די נסים ונפלאות וואס וועלן זיין בריאת משיח צדקני, וואס, בימי צאתו מארץ מצרים אראנו נפלאות⁵³ במהרה בימינו ממש.

(משיחת שי"ט מקא, שבת תענכה, חטמיה) לקו"ש חכ"ה ע" 227

(53) גדה לא, א.
(54) ראה אורח (יהל אור) להללים טיע קנע ואליל ובהמשך שם, ד"ה כימי צאתו ממצרים, ועד.
(55) מכה ו, טו, וראה אורח למכה שם ע חמ"ו.
(51) ראה גדה שם: מה יקשה אדם ויחנס ירכה בשיבה וימנע בסעודה כר (נוסח לוח): יקשו רחמים ממי שהחמיה שלי. ע"ש.
(52) מהלים ע"ב, יח.

פונסה, און ער'ז בכל עניני ודרכי, סיי גשמיות'דיקע און סיי רוחניות'דיקע.⁵¹ און דעם איבערשטן אליין, שלמעלה מהטבע לגמרי.⁵² ביז צו די נסים ונפלאות וואס וועלן זיין בריאת משיח צדקני, וואס, בימי צאתו מארץ מצרים אראנו נפלאות⁵³ במהרה בימינו ממש.

די ווענדונג (אנגאנצן) צום אור- בערשטן, מאיין מתפלל לך ער זאל וועלפן דעם פאר וועמען מאיין מתפלל (ווי תפלת יצחק ויעקב הניח, ויעתר יצחק לך²¹, "הצילני נא מיד אחי מלך²⁰"), משא"כ א ברכה ווערט געזאגט צו דעם וועמען מאיין מבורך, ער'ז ווי בברכת יצחק ליעקב, וימתן לך²².

אויך: ביי תפלת ווערט בכלל גענוצט דער לשון הוי' אדער אלקים, נישט אל- שדי; בא ברכה געפינט מען דעם לשון אל- שדי, ווי יצחק האט געזאגט צו יעקב²³, ואל- שדי יברך אותך ויפדר גר ויתן לך את ברכת אברהם גמ'²⁴.

ד. ע"פ כ"ז שטעלט זיך די שאלה דא אין דעם פסוק, ואל- שדי יתן לכם רחמים²⁵.

דא איז דאָ געווען אַ "ענגער" מצב, עס האט אויסגעזען ווי אַ צמ צרה, ווי יעקב האט געזאגט גלייך ביים הערן פון די שבטים וועגן מהלך הענינים — אַ שמעון איז פאַרהאַלטן געוואָרן אין מצרים און מ'דאַרף אַרד ברענגען דאָרט בוימין — "אחתי שכלתם יוסף איננו ושמעון איננו ואת בנימין תקחו עלי היו כולכם"²⁶; און יעקב האט אוי שטארק נישט געוואלט אַז בנימין זאל גיין אין מצרים, אַז ער האט געזאגט²⁷, לא ירד בני עמכם כי גי' והורדתם את שובתי בנינו שאולה, און עס האט געדויערט

זיי האבן א לאנגע צייט נישט געהאט קיין קינדער, דעמאלט איז מען אויף דעם מתפלל צום איבערשטן (ווי מגעפנט, איז דער תורה איז די דערמאנטע פאלן, אַז יעקב האט תפלה געטאן צו השי"ת, "הצילני נא מיד אחי מלך עשו", און יצחק "ויעתר, יצחק לך לנכות אשתו כי עקרה היא"²⁸).

ברכה איז ענינה — ס׳זאל צוקומען א חוספת טובה, אין דעם מצב ההוה, ווי מ'זעט עס אינעם לשון הברכה וואס שטייט ביי אברהם²⁹, ואלכך . . . ואברהם מברכך³⁰; און אויך ביי יצחק³¹, "ויברכה ה' . . . ויורע יצחק בארץ הויא וימצא בשנה הויא מאה שערים ויברכ- הו'³² — די ברכה איז באשטאנען אין דעם וואס ס'איז אויסגעוואקסן הונדערט מאל אויפ'ל.

און דאס איז אויך דער חוכן פון די אדרער ברכות, ווי ברכת יצחק צו יעקב, "ויברכה . . . ויתן לך האלקים גמ'³³ ויכריב בשאר ברכות שבתורה.

פון די כולטע אונטערשיידן צווישן א ברכה אדער א תפלה: אין א תפלה איז

(20) א תפלת אברהם ענור אבימלך, סדום (תנ"ל תערה 15).
(21) וער'ז הוא כלשון ברכת ה' (תנ"ל תערה 17, 18).

(22) שם כח, ג"ד.
(23) וכו' בברכה ה' יעקב לפני לידת בנימין (וישלו לך, יא).
(24) פרשתנו מכ, ל.
(25) שם, לח.

(13) שם, יב.
(14) תולדות כח, כא.
(15) וכו' לפני בשיבות לאבימלך, ויערה השב גר והתפלל בעד וחי', והתפלל אברהם גר' (וירא כ, ו, שם יז); תפלת אברהם ענור סדום — שם יח, כג (וכפרש"י) ואלך. ועוד, וראה בתי אלקים (להמביש) שער התפלה פיתח כל התפלות שהזכירו במקרא, אשר בכא מזה ה"ז בחוכו תול.
(16) ראה ספר השרשים להרד"ק ערך ברכ, כי הברכה חוספת חסודה, וראה גם בתי אלקים שם רס"ב.
(17) לך יב, יב, וראה פרש"י שם.
(18) תולדות כח, יב, וכפרש"י שם, וער'ז הוא כלשון הברכה שם, ג"ד, וראה גם (כנוגע לאברהם ויצחק) וירא כב, יז, וכפרש"י שם.
(19) תולדות כח, כז, ואלך. וער'ז שם כח, ג"ד.

(—) שדי בנתינת רחמי וכו' היכלת בידו ליתו) יתו לכס רחמים²², או דאס וואס עס שטייט אין תורה נאך, וואל-ש-די יתו לכס רחמים²³, נט לשון תפלה יעקב, פארענטפערט רש"י בהמשך לשונו, מעשה אינם חסדים אלא כר', כדלקמן.

ה. דער ביאור אין דעם:

כשם וי יעקב האט געזען אז דער גאנצער ענין איז הופך הרצוי. אזוי האבן די שבטים בינם לכס עצמם אויך געזען אז דאס איז א צרה ועונש, ווי זיי האבן געזאגט (כנ"ל) נאך זייענדיק אין מצרים, אבל אשמים אנתנו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו על כן באה אלינו הצרה הזאת²⁴ (און אויך דער-נאך (בהחתם לאברהם), ווען זיי האבן אויסגעפונען אז הושב כספם, אזי, ויצא לבם ויחזדו איש אל אחיו לאמר מה זאת עשה אלקים לנו²⁵).

אבער אין זייערע רייד צו יעקב'ן האבן זיי דאס נישט געקענט מנלה זיין (אז זיי פילן דערין אז דאס איז אן ענין של עונש אויף מכירת יוסף) כמובן: צו יעקב'ן האבן זיי שבתים גערעדט וועגן דעם נישט ווי וועגן א מצב של (עונש) וכמילא (—) צרה, נאך ווי דאס וואלט געווען אזא וועלכע קען פאסירן²⁶ עיף טבע.

(31) נכנסים שני דמיוש, נכדו תכלית לתור: כן הניב ג' שם אפרים²⁷.

(32) והמשך זה דמיוש: אני דיה ופי חיש, אלא (בתוך — והמשך דלברי רש"י לפניו (נכדובר במים), נכדוס א' וי' (נכמה במי שחתי) הלשון: הייני מתפלל עלכם א' ל שיש די בנתינת כיו

(33) מל, מל.

(34) ובאמת אף שגם לדעתם הי' כאן, צרה, אבל לא ראוי כזה סכנה ממש כמו יעקב, דורך בעיני יעקב הי' בהדרת בנימין סכנה, פו, יסאע אסור, כיו

ווערט דער פסוק גופא אויסגעטייטשט בשייכות צו די גליות פון אידן [ואל-ש-די יתו לכס רחמים . . לפני ראיש הקב"ה כו' ושלח לכס את אחיכם אלו עשרת השבטים אחו ואת בנימין זה שבט יהודה ובנימין ואני כאשר שכלתי בחורבן ראשון שכלתי בחורבן שני . .

לא אשכול עוד]

אז מובן אז דערפון נעמט מען א הוראה בכל החמים:

לכל לראש איז די הוראה, אז איז יעדן ענין וואס א איד טוט, אפילו ווען ביי אים זעט עס אויס ווי א דבר טבעי, זאל א איד נישט טראכטן אז ער דארף טאן בלויז דאס וואס עס קוקט אויס נויטיק לויט די דרכי הטבע, און חוץ דעם, אינו חסר כלום — נאך ער דארף וויסן אז ער מוז אנקומען צו תפלה, און נישט ווי א צוגאב-זאך, נאך אלס אז ענין עיקרי [און אויב ער טראכט הי"ז אז, אינו חסר כלום], איז דאס א חסרון נוסף, און ער דארף אויך דערין מתפלל זיין].

און אעפ"ס אז ביי אידן פאדערט זיך עשי' ופעולה בדרכי הטבע — הייט דער אויבערשטער האט דאך אנגעזאגט, "וכרך היא בכל אשר תעשה"²⁸, דארף אבער א איד וויסן דעם אמת, אז זיין פארבונד מיט טבע איז נישט מער ווי א לבוש חיצוני, און אז ער איז פארבונדן מיטן שם ה' שלמעלה מהטבעי. דעריבער איז ביי אים דער עיקר צו מתפלל זיין למי שהעושר שלי²⁹, בנוגע

האבן געזען די ענינים ווי זיי האבן א שייכות מיט טבע און פוטי הגבלות פון וועלט: אבער יעקב וואס איז געווען פון מרכבתא עילאה דאציילט, העכער פון וועלט, האט געזען אין יעדער זאך ווי עס איז העכער פון די הגבלות פון טבע העולם.

ח. ענין הגיל האט אויך א שייכות צו תוכה (פ' מקץ ווערט אלעמאל געלערנט (און געליינט) אין די טעג פון תוכה):

כאטש אז עניני ישועה והצלה וועל-כע זיינען פארבונדן מיט ימי תוכה זיי-נען בדרך כלל געקומען דורך נסים ונפלאות, י"ל קסיד, בחיצוניות קען אויסזען אז עס זיינען געווען נסים וועל-כע האבן א פארבונד מיט טבע³⁰ (י' העצמה"י ישראל פון מלכות יו וועלכע איז געקומען עי' מלחמה, וכלשון הרמב"ם, ר"חם עליהם אלקי אבותינו והושיעם מידם והצילם וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים והרגום והושיעם ישראל מידם³¹),

דאס איז אבער אזוי נאך בחיצוניות, באמתיגות זיינען דאס געווען נסים גלויים וועלכע זיינען געווען לגמרי העכער פון טבע: גבורים ביד חלישים וכו'.

ט. די תורה איז דאך געזיגט בכל עת ובכל זמן, ובפס', מעשה אבות' וועלכע זיינען געווען, סימן לבנים' לגלות מצרים וכו', ובמיוחד אז אין מדרש³²

(44) ראה שער האמונה פסיו (ל, א"ב).

(45) אף שפמיטות היו כזה כמה דוגמת נסים ונפלאות וישועות — ראה בארובה לקישי חסיד ע' 366 ואילך.

(46) ויש ה"ל תוכה (ר"פ).
(47) ב"ר פסיו ג. הובא במסין ובנח"י ערום.

ומדרשו מי שאמר לעולם די יאמר די לצרותי שלא שקטתי מנעורי כר"י: נאב- מער — ניש בלוי צו די פריערדיקע צרות נאר אורד א שייכות צו די קומענ- דיקע יסורי הגלות פון כלל ישראל, ווי יעקב האט געזאגט³⁷ בחיילת הולכתם למצרים, ורדו שמה, ולא אמר לכו רמו למאנים ועשר שנים שנשמתעבדו למצ- רים כמנין רד"י.

ויל אז דאס איז פארבונדן מיט דעם חילוק כללי צווישן יעקב און די שבטים: יעקב אלס איינער פון די ג אבות של כל עם ישראל, זעט' אלץ וואס פאסטירט מיט אים. און אלע מאורעות וועלכע האבן א שייכות מיט אים — דעם, סימן לבנים, ווי דאס איז נוגע צו בניו און צו די דורות שלאחריו — ביז אז איידער "רד"י וואס ער זאגט לבניו איז מעשה אבות, וואס איז א סימן צו די מאתים ועשר שנים פון די אידן אין שעבוד מצרים.

די שבטים אבער, וויבאלד אז זיי זיינען, בנימ' ניש קיין אבות (פון כללות עם ישראל), האבן דערין ניש געזען קיין ענין כללי דכללות עם ישראל, נאר א פרטי, אז עניש אויף יעדערן פון זיי כפרטיות (אויף מברית יוסף³⁸).

וכאפון אחר וכמנון לשון החטי- דות³⁹: די שבטים, זיינעדיק, מברכתא תמאה פארבונדן מיט עולמות בייע,

(40) מב. ב ובפשי'.
(41) ראה תוא רפס וראו לקיש ח"י ע' 97.
והוא לעיל ע' 206.
(42) ועי' מעשרה הויג מלכות שלמורה הוא ענין דכלל ישראל, והוא מקרא מפורש (עמ"ס ב. ו.י.) פשעי ישראל גר מכרם בכסף זדיק, דלכמה מפרשים סא אמריהר יוסף (והר חדש רפס וישב. ועוד).
(43) ראה תוא רפס ב, א (ובאזה"ש שם רמב. ב.) לקוטי צו י. רפס ופשי'. ועוד.

ועי' הגיל איז דאס מונח במשטות: לויט די רייד פון די שבטים איז דאס ניש קיין אויסערעניגליכעלכער מצב וואס פארעמט א תפלה מיוחדת, און יעקב קען שיקן בנימין מיט זיי, און זיי וועלן אים געוויס צוריקברענגען (צוזאמען מיט שמעון⁴⁰), יעקב האט אבער גע- האלטן, כנ"ל, אז תפלה מונ סייווי זיין אויך במצב כזה (מה גם לפי האמת, ווי יעקב האט געפלט), אבער וויבאלד אז זיי פילן זיך ניש ווי אזעלכע וועלכע מוזן האבן תפילה ובמלא — איז זייער תפלה "פה", דערפאר איז, הריני מתפלל עליכם⁴¹.

ג. מהענינים דיינה של תורה כפרשי':

אע"פ אז דאס וואס די שבטים האבן געזאגט אז ס'איז ניש קיין מצב של צרה, איז נאר געווען כלפי יעקב, אבער ביי זיך אליין האבן זיי, אזוי ווי יעקב, גע- האלטן אז דאס איז א צרה — אנדערע- דיק עם כנ"ל, על כן באה אלינו) הצ- רה האת⁴² — פונדעסטוען איז אין דעם פאראן א חילוק צווישן די שבטים און יעקב:

די שבטים האבן געקוקט אויף דעם ווי א צרה פרטית וואס קומט אויף זיי אלס אז עניש פאר אז אשמה פרטית (זייער פארקויפן יוסף) — אבל אשמים אנתון אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו עיך כזה כזה אליו הצרה הואת⁴³.

אבער יעקב האט דערין געזען א מצב וצרה כללית בהמשך צו די פריערדיקע צרות (ווי רש"י בריינגט בנדון זה

(39) להעיר ממש"ש ה"ה פרשנו שם ד"ה עוד יתכן ד'אמרו איש אל אחיו (אבל אשמים כ"ה) — היינו, שמענו הלו'.
(40) להעיר ממש"ש ה"ה פרשנו שם ד"ה עוד יתכן ד'אמרו איש אל אחיו (אבל אשמים כ"ה) — היינו, שמענו הלו'.

י. עפ"י ווערט פארענטפערט (בפש- טות) נאר א שאלה: רש"י האט שוין פריער) מפרש געווען: "פה תפלה החולה מתפלה אחרים עליו והיא קודמת להתקבל", און ס'איז מובן, אז דאס איז לא דוקא ביי א חולה, נאר איז יעדן פאל ווען אימצער נויטיקט זיך אין א יסועה אדער הצלה, איז זיין תפלה "פה", קודמת להתקבל ווי די תפלה וואס א צווייטער וועט פאר אים מתפלל זיין.

ולפי' צריך באור: פארוואס האט יעקב מתפלל געווען פאר זיי און האט זיי ניש געזאגט, אז זיי אליין זאלן פאר זיך מתפלל זיין — מעתה (אינכם) חסדים כלום אלא תפלה) עליכם להתפלל (וכוונתו)?

[און אע"פ אז יעקב האט געראלט אז די צרה (פון שיקן בנימין קיין מצרים) רירט אז בעיקר אים, יעקב'ן — וקראהו אסון וגו' והורדתם את שיבתי בגזו שאולה⁴⁴: "ואני כאשר שכחתי שכחתי" (און דאס וואס יעקב האט געזאגט הריני מתפלל עליכם, יל אז דאס מיינט ער אויף זייער פעולה ומעשה וכמהמשך בהפטון) — אבער ס'וועט האבן זיי דאן געדארפט געוואלפן ווערן דורך דער תפלה, אז זיי זאלן האבן רחמים בעיני האיש, האט יעקב גע- דארפט זאגן אז עכ"פ אויך זיי זאלן מתפלל זיין?⁴⁵]

(37) ויהא בא י.י.
(38) להעיר משינוי הלשונות בתחומא (הגיל ווער 5): און יעקב כששאל את בניו למצרים נתפלל עליהם כר — שמוה שמע ענת שהתפלה היא בעבור בני (לא בעבורו) ועד' לפי הכי שם: משאכ לפי התחומא להלן, עד שלא תבוא יך הצרה הוי מקדים להתפלל כר חדע שהי יעקב אינו עדיין ה' בנימין אצל כ"י, משמע שהתפלה היא על צרת עצמו. ואכ"מ.

דערפאר האט זיי יעקב געזאגט⁴⁶, אט כו אפוא: אויב דאס איז כדבריהם, אז ס'איז ניש קיין צרה נאר א דבר הרגיל בטבע, איז בהתאם דערמיט, זאט עשו קחו מזמרת הארץ, אויף צו מפיס זיין דעם איש מיט א דורון עיף דרכי הטבע, וכספי משנה קחו גו' ואת אחיכם קחו גו'.

און צו דעם האט יעקב (ממשך ומזמורת געווען, ואל שדי יתו לכם רחמים — מעתה אינכם חסדים כלום אלא תפלה, אז אויך לשיטתכם וועגן דעם מצב אז, אינכם חסדים כלום — נאבן באווארענען דעם דורון וכו' פעלן טאקע ניש מער קיין פעולות בדרכי הטבע — "אלא סידן דער ענין התפ- לה, וייל אויך במצב כזה און נאבן מסדר זיין אלע ענינים בדרך הטבע מוז מער נאר אלץ אנקומען צו תפלה (וכפרט) כנ"ל, אז יעקב האט יע חושש געווען פאר א צרה, ובמלא — הריני מתפלל עליכם⁴⁷:

ועפ"י יומות: וויבאלד אז לפי דברי השבטים איז עס ניש קיין צרה, האט יעקב פאר זיין⁴⁸ ארויסגעבראכט דעם חוב התפלה כלשון של כרכה, גאל ש-די וגו'.

שהוא, אחי יחסי (פרשנו מב. ד ובפשי'), אחיו מת והוא לבדו נשאר וקראו אסון בדרך אשר חלכ' ביה (שם, לה), וכו' ה'י אצל רחל (אמ' שמתה בדרך (וישלה לה), יס, א'יך והחזקה הסבה בדרך למשפחה זי.
משאכ השבטים שידע שהורג לא ה' הסבה לאסון שארע ליוסם, איך מונח דחלינת בנימין בדרך אינה נחשבת כענינה, בשעת הסבה — ראה בכי לקיש ח"ה ע' 216 ואילן.
(35) מב. א.
(36) און: שכלו נאמר בנחית רק ענין זה — התוצאה של התפלה — ממה שעקב אמר להם.